

שמירת הלשון

לשון הרע על אפיקורס - חפץ חיים ת, ה-ז

הרב חיים סבתו

חפץ חיים ת, ה-ז

ה. וכל זה האיסור של לשון הרע הוא דוקא על איש שעל פי דין תורה הוא עדיין בכלל עמיתך דהיינו עם שאתך בתורה ובמצות, אבל אותן האנשים שמכירם שיש בהם אפיקורסות מצוה לגנותם ולבזותם בין בפניהם ובין שלא בפניהם בכל מה שהוא רואה עליהם או ששומע עליהם דכתיב לא תונו איש את עמיתו ולא תלך רכיל בעמיק והם אינם בכלל זה שאינם עושים מעשה עמר, ונאמר הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיק אתקוטט וכו', ואפיקורס נקרא הכופר בתורה ובנבואה מישראל בין בתורה שבכתב ובין בתורה שבעל פה ואפילו הוא אומר כל התורה מן השמים חוץ מפסוק אחד או קל וחומר אחד או גזירה שוה אחת או דקדוק אחד גם הוא בכלל הזה.

ו. ודוקא אם שמע מהם בעצמו דברי אפיקורסות, אבל אם אחרים אמרו לו אסור לסמוך על זה לגנותם בין בפניהם ובין שלא בפניהם, וגם אין לו להחליט דבר זה בלב כדן איסור קבלת לשון הרע וכנ"ל בכלל ו', רק צריך לו לעת עתה לחוש לעצמו וגם להזהיר לאחרים בסתר שלא יתחברו לעת עתה עמהם עד שיתברר הדבר. וכל זה דוקא בשמיעה בעלמא, אבל אם מוחזקין בעיר לאפיקורסים דינו כאלו מכירים בעצמו.

ז. ודע עוד דאם מוחזק בעיר לרשע מפני שאר עניני עבירות שמותר עבורם לגנותו גם - כן דינא הכי (ועיין בבאר מים חיים הפרטים שצריך לזה) ואיזהו מוחזק כל שהוסכם בפני אנשי העיר לרשע עד שלא יפול להם בו ספק (מחמת שמועות הרעות שיוצאות עליו תמיד מעניני ניאוף וכיוצא בזה דברים שנתפשט ידיעת איסורן בכל ישראל), אבל אם יצא עליו קול בעלמא בלבד, אסור לסמוך על זה לגנותו חס - ושלום, ואפילו להחליט בלב אסור וכמו שביארנו לעיל בכלל ז'. (ואף שיראתי מאוד להעתיק דין הזה מפני בעלי הלשון, שכשישמעו על אחד שמץ דבר מה תיכף יחזיקו את האיש ההוא למוחזק ברשע ויגנו אותו ויתלו את ההיתר בספר הזה, עם כל זה לא השמטתיו, כמאמרם ז"ל בב"ב (דף פ"ט ע"ב) על רבן יוחנן בן זכאי, אמרה ומהאי קרא אמרה, כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם).